

UIT DEN FRANSCHEN TIJD, DOOR MR. F. C. KOCH.

Die französische Herrschaft hatte im Ganzen nur die Ausbeutung der annektirten Gebiete zu fremden ihrer eignen Wohlfart durchaus nicht dienlichen Zwecken im Auge.

(Pfungstblätter des Hansischen Geschichtsvereins 1913).

HET BEZOEK VAN NAPOLEON EN MARIE LOUISE TE ROTTERDAM.

Reeds in 1810 was er sprake van een bezoek van het Keizerlijk paar aan deze gewesten. Het Rotterdamsche stadsbestuur begon al in de tweede helft van dat jaar geld voor het bezoek uit te geven. Met het Hoogheemraadschap van Schieland werden onderhandelingen aangeknoopt over het huren van het Gemeenlandshuis, terwijl er meubelen, porselein enz. aangekocht werden om dit huis waardig in te richten. Tegelijkertijd begon men met het oprichten eener garde d'honneur te voet en te paard¹⁾.

Het bezoek van het Keizerlijk paar heeft de stad veel geld gekost. Het juiste bedrag is niet op te geven; wel bevat de rekening over 1811 de kosten der „recette de nos augustes souverains”, maar later in Februari 1813 blijkt, dat de behangers nog geen betaling hadden gekregen voor de geleverde tapijten bij het Keizerlijk bezoek en dat ook Crabb, de waard in De Maréchal de Turenne, nog een aanzienlijk bedrag te vorderen had.

Reeds 22 Juli geeft de onderprefect bevel, dat de garde d'honneur zich gereed moet houden, hij eindigt dit schrijven met de volgende woorden: „des témoignages d'amour et d'enthousiasme éclateront sans doute de toute part, sur le passage de S. M. et procureront une bien douce jouissance au Prince magnanime dont tous les travaux ont pour but la félicité de ses sujets”. Een veertien dagen later gelast hij de verschillende stadsbesturen de noodige toebereidselen voor de ontvangst te maken. Nadere instructies laat hij maar achterwege, want „le prince est l'objet de l'admiration et de l'attachement de ses sujets”.

Met den volgenden brief gaf De Marivault, commissaris-generaal van politie voor het departement der Monden van de Maas,

---

1) De samenstelling en uitrusting dezer garde kan men vinden in het bekende prachtwerk over deze gardes d'honneur bij Maaskamp te Amsterdam uitgegeven. In 1911 kwam een herdruk er van te Parijs uit. De meeste exemplaren der eerste uitgave schijnen na den val van Napoleon opgekocht en vernietigd te zijn.

aan zijn ondergeschikte commissarissen van politie kennis van het bezoek van den Keizer:

„Je m'empresse de vous prévenir, Monsieur, que l'arrivée de Sa Majesté l'Empereur en Hollande m'est officiellement annoncée. S. M. vient visiter ces provinces avec le soin qu'Elle apporte partout où l'appelle l'intérêt de ses peuples et son ministre de l'Intérieur donne l'assurance qu'Elle passera plusieurs jours dans chacune des principales villes de ce pays. Ne négligez rien, Monsieur, pour établir votre service de manière à me mettre en mesure de faire connaître à Sa Majesté le zèle et l'activité que vous apportez dans l'exercice de vos fonctions. Je vous recommande de me signaler sans aucun délai (je croirais superflu de vous recommander ou de vous promettre le secret à cet égard) tous les individus qui se sont fait remarquer dans votre arrondissement par leur haine contre la France et son Auguste Chef. Pendant que Sa Majesté daignera honorer ces contrées de sa présence, elle ne doit être environnée que de cœurs dévoués et reconnaissans et tous les amis de l'Angleterre, tous les ennemis de la paix du continent doivent être mis hors d'état de nuire ou même d'exprimer leur rage impuissante”.

De Marivault eischte ook nog van zijn ondergeschikten, dat zij meer zorg dan ooit aan hun rapporten zouden besteden en alle maar eenigszins wetenswaardige feiten vermelden. Zij moesten ook alle bloempotten en andere voorwerpen, die door hun val schade konden veroorzaken, uit de ramen doen wegnemen en tevens zorgen dat er onder de bruggen geen schuiten lagen, terwijl de bewoners verantwoordelijk gesteld werden voor de personen, die gedurende het Keizerlijk bezoek bij hen in huis vertoefden. De Keizer mocht niet anders krijgen dan „des impressions favorables en abordant cette portion intéressante de son vaste Empire”; daarom werd onder meer ook de verkoop van sterken drank, langs den weg dien het Keizerlijk paar volgde, verboden.

Op 29 Sept. 1811 ontving de maire eindelijk officieel het bericht, dat de Keizer van Delft uit de stad zou binnenkomen en tevens het bevel, dat de molens niet mochten malen; zij moesten met de zeilen aan de wieken uitgespannen stil staan. Het duurde evenwel nog tot 25 October, voordat de Keizer en zijn gemalin werkelijk kwamen.

De Marivault schijnt anders over den geest der Rotterdamsche burgerij nog al tevreden geweest te zijn, als hij ten minste zijn superieuren niet misleidde, toen hij aan den minister van politie Savary, duc de Rovigo, berichtte, dat de inwoners van Rotterdam aan hun ouden burgemeester „l'impulsion” gegeven hadden. Wel vuurde hij van Amsterdam uit, waar hij de feesten was gaan bijwonen ¹⁾, zijn commissarissen nog op de volgende wijze aan:

„J'ai appris avec une véritable satisfaction le soin que vous apportez à tout faire préparer pour que L. L. M. M. ne soient pas reçues à Rotterdam avec moins d'éclat et de solennité que dans les autres parties de la Hollande. Votre zèle à cet égard est digne de tous mes éloges et je ne l'ai point laisser ignorer à Mr. le Directeur Général; continuez à exciter l'émulation des citoyens et qu'ils fassent d'autant plus que les autorités locales feront moins. *Tout se saura et justice sera rendu à chacun.*

Ne pressez pas trop toute fois la mise en place des guirlandes et des autres ornemens extérieurs mais engagez confidentiellement chacun à faire ses préparatifs, afin que tout soit prêt au moment où Leurs Majestés quitteront Amsterdam. Cette ville présentait un coup d'oeil enchanteur, les localités sont plus heureuses encore à Rotterdam et si l'on s'entend bien on peut y multiplier à l'infini les moyens de témoigner son dévouement et sa joie, laissez chacun faire ce qu'il voudra, ne vous attachez qu'à une chose à ce que dans aucun cas la voie publique ne soit embarrassée”.

De commissarissen moesten hem den tekst van alle redevoevingen opzenden, die de verschillende autoriteiten tot den Keizer zouden richten. Tevens moesten zij ook nog vermelden „les moindres circonstances, les anecdotes les plus indifférentes en apparence, auxquelles le séjour de S. M. pourra donner lieu; rien ne doit paraître superflu lorsqu'il s'agit d'aussi grands intérêts”.

Naarmate intusschen de dag van het bezoek van den Keizer en zijn gemalin aan zijn arrondissement nadert, wordt De Marivault steeds bezorgder, dat de ontvangst niet zóó zal slagen als te Amsterdam en zendt hij weer een aansporing aan zijn commissarissen in den vorm van een circulaire:

„Je vous engage à ne rien négliger pour exciter le zèle des habi-

---

1) Hij logeerde daar bij den directeur der douane Coquebert de Monbret. Denklijk uit dankbaarheid voor de genoten ontvangst werd Mevrouw Coquebert de Monbret bij het feest in den Doelen aan het Keizerlijk paar voorgesteld.

tans. Leurs Majestés ont été reçues avec enthousiasme dans tous les lieux qu'elles ont honorées jusqu'ici de leur auguste présence, partout des guirlandes de fleurs et de feuillages, des couronnes, des emblèmes et des décorations ingénieuses ornaient les chemins, les rues, les canaux; partout les simples citoyens ont excité, surpassé même quelque fois, les exemples donnés par leurs magistrats, négligez rien pour que cette noble et touchante émulation s'entretienne et faites en sorte qu'aucune comparaison de favorable ne puisse exister entre les contrées déjà visitées par Leurs Majestés et celles qu'elles doivent favoriser encore".

De Marivault ergerde er zich ten hoogste aan, dat eenige personen oranjelint bij hun versieringen gebruikt hadden en wilde dit teeken van „slechte" gezindheid laten wegnemen. Doch bij nader inzien liet hij dit na, daar er zooveel oranjelint bij de versiering gebruikt was, dat er geen beginnen aan was. Of dit gebruik van oranjelint niet de werkelijke gezindheid der Rotterdamse burgerij weergaf?

Bij zijn pogingen om een wachtlokaal voor de politie bij het Keizerlijk verblijf te krijgen had De Marivault geen geluk. Nauwelijks was hij er in geslaagd een lokaal te bemachtigen, of het werd hem weer ontnomen ten behoeve der Keizerlijke garde. Meer succes had hij met zijn veiligheidsmaatregelen voor het feest in den Doelen. Door het plaatsen van hekken langs het water en door een doelmatige regeling van het verkeer werden alle ongelukken voorkomen en liep het feest in de beste orde af.

Over de audiëntie der verschillende autoriteiten bij den Keizer is weinig bekend, alleen vermeldt De Marivault het volgende over die der leden van de Kamer van Koophandel: „A une heure les autorités civiles et militaires ont été admises à l'audience de l'Empereur, qui s'est entretenu pendant plus d'une demie heure avec les membres de la chambre de commerce. Son président C. van Vollenhoven Jz. a exposé avec modestie et avec une réserve convenable ses désirs et vœux. Sa Majesté a discuté avec tous comme un père aurait pu le faire au milieu de ses enfants. Cette conversation du plus grand intérêt a excité la sensibilité de tous ceux qui en ont été les témoins et je ne doute pas qu'elle ne laisse dans le commerce de salutaires et durables impressions".

De Keizer liet door zijn grand maréchal Duroc aan de armen der stad 15000 frs. geven. De maire moest deze intusschen te

Amsterdam door een vertrouwd persoon laten halen. Voor de société maternelle, die bij gelegenheid der zwangerschap van de Keizerin was opgericht, kreeg de burgerij gelegenheid ook iets te doen door het openen van een register op het raadhuis, waar de dames zich als lid der société konden inschrijven en waar personen en corporaties hun giften konden vermelden. Het plaatsen der vele autoriteiten uit Amsterdam en den Haag, die liefst alle bij particulieren wilden logeeren, bracht ook nog groote moeilijkheden mee. Zoo kwam Lebrun, le „bon” duc de Plaisance met zijn zoon, twee aides-de-camp, een secretaris, een valet de chambre, drie knechts, twee rijtuig en de daarbij behoorende paarden. Met de te geven feesten en de toebereidselen voor de ontvangst bemoeiden zich zoo ongeveer alle autoriteiten, zooals de prefect, de onderprefect, De Marivault enz. en ieder kwam weer met andere opdrachten en verlangens aan, zoodat het wel een wonder mag heeten, dat alles zoo goed is afgelopen.

In het boek van den heer Gijsberti Hodenpijl, Napoleon in Nederland, komt ook iets voor over den Franschen verzenfabrikant Alissan de Chazet, die voor zijn voor de stad Rotterdam gemaakte cantate en tooneelstuk 600 frs. als belooning kreeg. Dit is echter niet zoo vlot gegaan. De heer De Chazet had in Amsterdam, waar hij ook allerlei verzen gemaakt had, naar zijn zin niet genoeg ontvangen en trachtte den maire van Rotterdam tot het geven van een flinke som te brengen door het volgend schrijven van 27 October uit de herberg St. Lucas aan de Hoogstraat:

„J'ai l'honneur de vous adresser un second exemplaire de mon ouvrage représenté hier sur le th atre de Rotterdam, j'y joins 24 exemplaires de la cantate que j'ai faite pour la ville, je désire qu'elle vous paraisse bien rendre les sentimens que j'avais à peindre. Monsieur le Baron de Stassart m'a fait l'honneur de me dire, Monsieur le Maire, que vous m'invitiez à passer demain à votre hôtel et que vous auriez la bonté de me donner un témoignage de satisfaction au nom de la ville de Rotterdam, il a ajouté que la somme n'était pas encore fixée, je n'ai aucune inquiétude à cet égard, je suis persuadé qu'elle ne me fera pas rougir et qu'elle sera digne du souverain, que nous avons f t , de la ville dont j'ai été l'interprète et de ses premiers magistrats; je m'en repose donc entièrement sur votre sentiment des convenances. Je me borne à vous prier de vouloir bien ajouter à ce que vous me destinez le

montant de la note ci-jointe; vous ne trouveriez pas juste que je payasse ce qui m'a été demandé par des autorités, puisque je n'aurais point fait d'ouvrage et je ne serais pas venu dans ce pays sans l'invitation formelle de Monsieur le Préfet. J'aurai l'honneur, Monsieur le Maire, de me rendre à votre hôtel demain vers neuf heures du matin et je vous prie etc.

P.S. Monsieur le Préfet m'a dit que le Ministre de l'Intérieur l'avait autorisé à faire à mon égard tout ce qu'il jugerait convenable. Plusieurs des officiers municipaux m'ayant fait l'honneur de me demander des exemplaires de ma cantate, je vous prie de vouloir bien leur en donner".

Als tegenstuk van dezen brief kan het schrijven van den heer De Stassart aan den maire van den 28sten October dienen; het luidt als volgt:

„M. de Chazet poète connu par ses succès dramatiques a fait pour être jouée sur votre théâtre une pièce infiniment agréable et dont il vous a remis des exemplaires, il a fait aussi une cantate qu'il vous a présentée et il serait infiniment sensible à un témoignage de satisfaction de la part de la ville de Rotterdam, mais il porte ses prétentions un peu haut et voudrait une somme de 600 florins non compris les frais d'impression, frais d'auberge, etc. Je crois que 600 frs. tout compris suffiraient bien, cette somme serait ajoutée aux autres dépenses de la fête donnée à Leurs Majestés. Le Ministre de l'Intérieur à qui j'en avais parlé avait cru convenable d'accorder à M. de Chazet une gratification et telle que je la fixe ici, elle sera certainement allouée lors de la reddition des comptes et sur quittance de M. de Chazet, il est logé à St. Lucas au Hoogstraat où vous pourriez lui envoyer un des préposés de la caisse municipale avec la somme dont il s'agit et qui serait chargé d'en prendre quittance".

Het schijnt dat de zaak op dezen voet geregeld is. De Chazet is doorgestaan met verzen maken en heeft de teruggekeerde Bourbons met evenveel vuur bezongen als hij het hier in ons land Napoleon had gedaan.

Het affiche van de voorstelling in den schouwburg op Zaterdag 26 October 1811, te half zes precies, waarin eerst het stuk van De Chazet en daarna twee „opéras comiques" vertoond werden, berust in het Rotterdamsche Archief (nr. 159. De archieven van den Grooten Schouwburg). Het begin ervan luidt aldus:

Par ordre. Les artistes français, sous la direction de monsieur J. P. Meissner, directeur privilégié du spectacle français, du département des Bouches de la Meuse, auront l'honneur de donner aujourd'hui 26 Octobre 1811 au théâtre de Rotterdam la première représentation du Bouquet du Coeur, hommage impromptu, en vaudeville et en un acte, à l'occasion de l'heureuse arrivée de L.L. M.M. I.I. et R.R.

De Marivault heeft later nog herhaaldelijk pogingen gedaan om in het bezit te geraken van de meubelen, aangekocht voor het Keizerlijk bezoek. Hij kon ze zoo goed gebruiken voor zijn woning aan de Boompjes, thans het gebouw der Rotterdamsche Bankvereeniging. Beter slaagde de prefect De Stassart. Deze eigende zich een groot deel der meubelen toe. Waar de aangekochte meubelen terecht gekomen zijn, is mij niet bekend. De heer D. H. Kolff alhier is in het bezit van een fraai eetservies, dat volgens de in zijn familie gangbare overlevering bij het bezoek van Napoleon gebruikt is.